

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 285/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti H., Spolková republika Nemecko, právne zastúpenej advokátom JUDr. O. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 3 Sžf 12/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti H. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2009 doručená sťažnosť spoločnosti H., Spolková republika Nemecko (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej „najvyšší súd“) pod sp. zn. 3 Sžf 12/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 11. júna 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozhodnutím C. ú. T. (ďalej len „úrad“) sp. zn. RCD669501060021, 1590/2006-6661 zo 16. januára 2006 bolo rozhodnuté o povinnosti sťažovateľky zaplatiť colný dlh v celkovej výške 59 810 Sk, ktorý vznikol podľa § 198 ods. 1 zákona č. 180/1996 Z. z. Colný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „starý colný zákon“) nezákonným odňatím tovaru prepravovaného v spoločnom tranzitnom režime spod colného dohľadu. Podľa úradu sťažovateľka v zmysle § 198 ods. 3 písm. d) starého colného zákona naplnila materiálne znaky postavenia dlžníka, lebo ako hlavná zodpovedná bola povinná predložiť tovar a tranzitný doklad T1 colnému úradu určenia v stanovenej lehote a v nezmenenom stave do 26. februára 2001. Rozhodnutím C. r. (ďalej len „riaditeľstvo“) č. k. 14931/06-1410 z 28. júla 2006 bolo rozhodnutie úradu čiastočne zmenené, avšak i podľa neho mala sťažovateľka povinnosť zaplatiť colný dlh v celkovej výške 59 810 Sk. Za okamih vzniku colného dlhu bol podľa § 198 ods. 2 starého colného zákona určený 27. február 2001, teda deň, kedy sa tovar nachádzal v situácii, s ktorou je vznik colného dlhu spojený, t. j. v okamihu, keď bol tovar nezákonne odňatý spod colného dohľadu, ktorému podlieha tovar prepustený do spoločného tranzitného režimu. Ide o deň nasledujúci po dni, kedy márne uplynula lehota na predloženie tovaru colnému úradu určenia.

Žaloba sťažovateľky o preskúmanie právoplatného rozhodnutia riaditeľstva bola rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 371/2006-46 zo 16. októbra 2008 zamietnutá. Na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 12/2009 z 26. februára 2009 bol rozsudok krajského súdu potvrdený.

Podľa názoru sťažovateľky rozhodnutia orgánov verejnej správy, ako aj všeobecných súdov v danej veci sú z viacerých pohľadov v rozpore so zákonom:

1. Všeobecné súdy vec posúdili podľa starého colného zákona, hoci správne mala byť otázka vzniku colného dlhu posudzovaná podľa zákona č. 238/2001 Z. z. Colný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „nový colný zákon“). Podľa § 458 ods. 1 nového

colného zákona nie je rozhodujúce, či sa colný dlh autoritatívne deklaruje rozhodnutím orgánu verejnej správy, alebo týmto rozhodnutím konštitutívne vzniká. Podľa tohto ustanovenia totiž možno starý Colný zákon použiť len v prípade, ak sa konanie začalo pred 1. júlom 2001, čo v danom prípade nebolo splnené.

2. Vzhľadom na ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 240/2001 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o colných orgánoch“) úrad konajúci vo veci ako orgán prvého stupňa v skutočnosti nebol miestne príslušný. Názor, podľa ktorého v územnom obvode úradu došlo k naplneniu právnych a skutkových podmienok vzniku colného dlhu, pretože v jeho obvode prišlo k odňatiu tovaru spod colného dohľadu, nie je na základe zistených faktov akceptovateľný. Totiž skutočnosť, že zásielka vstúpila na územie Slovenskej republiky cez hraničný priechod nachádzajúci sa v územnom obvode úradu, nezakladá miestnu príslušnosť úradu, pretože iba preukazuje, že zásielka bola dopravená na územie Slovenskej republiky, a zároveň zakladá príslušnosť orgánov Slovenskej republiky.

3. Nebol riadne zistený skutkový stav veci, pretože orgány verejnej správy nevykonali sťažovateľkou navrhnutý dôkaz (svedecký výsluch vodiča), čo všeobecné súdy odobrili. Sťažovateľka totiž v správnom konaní tvrdila, že tovar dodaný bol. Dôkaz úradu o nedodaní tovaru spočívajúci v tom, že nebol zapísaný v evidenciách, sťažovateľka odmietala s poukazom na to, že zapísanie zásielky je povinnosťou colných orgánov. Poukazovala pritom na množstvo rovnakých prípadov priamo súvisiacich s daným prípadom, v ktorých, aj keď tovar bol dodaný colnému úradu určenia, nebol zapísaný v evidenciách colných orgánov, pričom diel č. 5 bol odoslaný colnému úradu odoslania s pravými aj falošnými pečiatkami alebo odoslaný vôbec nebol. Tieto skutočnosti považovala sťažovateľka za dostatočné na vyvrátenie záveru, že tovar nebol dodaný colnému úradu určenia a že sťažovateľka nesplnila povinnosť dodať tovar (čo zakladalo jej zodpovednosť za colný dlh). Práve v tejto súvislosti sťažovateľka navrhla vypočuť vodiča, ktorý riadil kamión s tovarom a ktorý mohol dosvedčiť, že tovar bol dodaný colnému úradu určenia (hoci ním nebol zaevidovaný).

4. Hoci sťažovateľka v konaní namietala, že popri nej mal byť za dlžníka považovaný aj dopravca (ak by bolo preukázané, že tovar naozaj unikol colnému dohľadu), všeobecné súdy sa touto jej námietkou vôbec nezaoberali a napriek evidentnej

spoluzodpovednosti dopravcu zaviazali na zaplatenie colného dlhu len sťažovateľku, čo je v zrejmom rozpore s ustanovením § 208 starého colného zákona, podľa ktorého ak je za splnenie colného dlhu zodpovedných niekoľko osôb, považujú sa za spoločných a nerozdielných dlžníkov.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Sžf 12/2009 s tým, aby bol rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2009 zrušený. Požaduje tiež priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 106,98 €.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 12/2009 z 26. februára 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok krajského súdu č. k. 1 S 371/2006-46 zo 16. októbra 2008. Krajský súd vo svojom odôvodnení uviedol, že sťažovateľka v konaní nepreukázala, že predmetný tovar bol dodaný colnému úradu určenia, resp. inému colnému úradu, prípadne že bol vyvezený do zahraničia. Vstup tovaru na územie Slovenskej republiky bol naproti tomu zaevidovaný úradom. Pretože tovar nebol dodaný colnému úradu určenia, nebol týmto colným úradom ani zaregistrovaný v registri dodaného tovaru. Colný úrad určenia pri dodaní tovaru potvrdzuje diely č. 4 a 5 tranzitného colného dokladu, pričom diel č. 5 je zaslaný colnému úradu odoslania. Keďže diel č. 5 tranzitného colného dokladu nebol zaslaný colnému úradu odoslania, začal tento pátrať prostredníctvom pátracích listov zaslaných Colnému úradu B. ako colnému úradu určenia. K námietke sťažovateľky, že nebol dostatočne zistený skutkový stav, konštatoval, že táto je nedôvodná. Tovar nebol colnému úradu určenia dodaný a z tohto dôvodu nemohol byť ani ním zaregistrovaný v registri dodaného tovaru. Sťažovateľka nepredložila originál alebo úradne overenú kópiu dielu č. 5 tranzitného vyhlásenia. Námietku sťažovateľky, že vo veci konal colný úrad, ktorý nebol miestne príslušný, bolo treba považovať za nedôvodnú. V konaní bolo zistené, že práve v územnom obvode úradu došlo k naplneniu právnych aj skutkových podmienok vzniku colného dlhu, lebo tu došlo k nezákonnému odňatiu tovaru spod colného dohľadu v súlade s § 210 ods. 1 a 2 starého colného zákona. Sťažovateľka v stanovenej lehote, ale ani následne nepredložila colnému úradu určenia tovar s požadovanými dokladmi. Tento tovar nebol colnému úradu určenia dodaný vôbec. Podľa názoru najvyššieho súdu v danom

prípade možno aplikovať ustanovenie § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. V odvolacom konaní boli sporné tie isté otázky ako v prvostupňovom konaní. Spornou bola právna otázka, či riaditeľstvo a úrad aplikovali v napadnutých rozhodnutiach na posúdenie vzniku colného dlhu účinný hmotnoprávny predpis. Sťažovateľka tvrdila v tejto súvislosti porušenie ustanovenia § 458 ods. 1 nového colného zákona, pretože colné konanie nezačalo za účinnosti starého colného zákona. Najvyšší súd zistil, že správne orgány procesne postupovali podľa zákona o colných orgánoch a podľa nového colného zákona, pričom oba zákony boli účinné v čase vydania napadnutých rozhodnutí. Naproti tomu však na posúdenie podmienok vzniku colného dlhu a na jeho určenie správne aplikovali ustanovenie § 198 ods. 1 starého colného zákona. Najvyšší súd konštatuje, že k odňatiu tovaru spod colného dohľadu došlo jeho nedodaním v lehote určenej colným úradom odoslania. K odňatiu tovaru došlo za účinnosti starého colného zákona. Colný dlh v danom prípade vzniká fakticky, priamo ex lege tým, že nastanú zákonom predpokladané skutočnosti. Preto rozhodnutie úradu správne túto skutočnosť iba deklaruje a formou rozhodnutia colný dlh dlžníkovi oznamuje. Dlžníkovi sa neukladá povinnosť konštitutívnym individuálnym správnym aktom. Rovnako je rozhodnutie deklaratórne i v časti určenia dlžníka. Úrad ani riaditeľstvo v napadnutých rozhodnutiach konštitutívne nerozhodovali, teda neaplikovali v tom čase už neúčinný starý colný zákon, ale iba deklaratórne konštatovali skutočnosti, ktoré nastali za jeho účinnosti. Pokiaľ určitá právna skutočnosť (v danom prípade colný dlh) nastáva ex lege, možno jej vznik deklarovať iba podľa právneho predpisu účinného v období, kedy nastal. Úrad konal vo veci ako príslušný orgán, lebo v jeho územnom obvode došlo k naplneniu právnych a skutkových podmienok vzniku colného dlhu, t. j. ku vzniku colného dlhu jeho nezákonným odňatím spod colného dohľadu.

Z doložky právoplatnosti vyplýva, že rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 15. apríla 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka predovšetkým namietala nesprávne hmotnoprávne posúdenie veci podľa starého colného zákona, keďže konanie nezačalo pred 1. júlom 2001, teda pred účinnosťou nového colného zákona.

Stanovisko najvyššieho súdu, podľa ktorého z hmotnoprávneho hľadiska bolo potrebné na vec aplikovať hmotnoprávne ustanovenia starého colného zákona, keďže počas jeho účinnosti došlo ku vzniku colného dlhu, sa rozhodne nejaví z pohľadu ústavného súdu ako arbitrárne či zjavne neopodstatnené. Práve naopak, pochybnosti vyvoláva skôr právny názor sťažovateľky. Znamenal by totiž aplikáciu pravej retroaktivity, lebo na hmotnoprávne posúdenie skutkového stavu, ktorý sa stal za účinnosti starého colného zákona, by sa mali aplikovať hmotnoprávne ustanovenia nového colného zákona, o obsahu ktorého účastníci správneho konania v kritickom čase nemohli nič vedieť, a preto sa ním nemohli ani riadiť. Použitie nového colného zákona prichádzalo do úvahy iba z procesnoprávneho hľadiska.

Znaky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti nevykazuje ani záver o tom, že vo veci konal colný úrad, ktorý bol miestne príslušný.

Sťažovateľka vychádza zo správneho stanoviska, podľa ktorého miestne príslušný je colný úrad, v územnom obvode ktorého došlo k odňatiu tovaru spod colnej kontroly. Sťažovateľka zároveň tvrdí, že potom ako tovar došiel na územie Slovenskej republiky (cez prechod Drietoma v rámci územného obvodu úradu), bol dodaný colnému úradu určenia, ktorý to však zámerne zatajil a tovar do svojej evidencie nezaviedol. Vzhľadom na toto skutkové tvrdenie (ktoré je vo veci samej rozhodujúcou časťou obrany sťažovateľky) je sťažovateľka tej mienky, že k odňatiu tovaru spod colnej kontroly došlo v územnom obvode colného úradu určenia, a preto tento bol správne miestne príslušný v danej veci konať.

Možno zhrnúť, že sťažovateľka neprípustným spôsobom spája vyriešenie otázky miestnej príslušnosti s vyriešením hlavnej spornej otázky colného konania, teda otázky, či tovar bol dodaný colnému úradu určenia alebo nie. Pri takejto logike uvažovania by otázku miestnej príslušnosti bolo možné spoľahlivo vyriešiť len po vykonaní všetkého dokazovania v merite veci, čo, samozrejme, nie je mysliteľné.

Nemožno sa stotožniť ani s námietkou nedostatočného zistenia skutkového stavu založenou na tom, že orgány verejnej správy nepovažovali za potrebné vypočuť vodiča ako svedka. V tomto smere je odôvodnenie rozhodnutí orgánov verejnej správy a všeobecných súdov podľa názoru ústavného súdu úplné a presvedčivé. Je nepochybné, že tovar nebol colným úradom určenia zaevidovaný a následne colný úrad určenia nezaslal diel č. 5 tranzitného colného dokladu colnému úradu odoslania. Preto rozhodujúci záver, podľa ktorého tovar bol odňatý spod colnej kontroly jeho nedodaním colnému úradu určenia v stanovenej lehote, nie je ani arbitrárny, ani zjavne neodôvodnený.

Napokon sťažovateľka namieta, že všeobecné súdy sa vôbec nezaoberali jej námietkou, podľa ktorej vzhľadom na ustanovenie § 208 starého colného zákona mal byť zaviazaný na zaplatenie colného dlhu spoločne a nerozdielne so sťažovateľkou aj prepravca.

V zásade treba prisvedčiť sťažovateľke, že najvyšší súd sa uvedenou žalobnou námietkou sťažovateľky naozaj nezaoberal a ani sa s ňou nevysporiadal. Zároveň však z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, vyplýva, že tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorého vznik colného dlhu zapríčinil aj prepravca, nemá nad rámec špekulatívnej úvahy sťažovateľky žiadnu oporu vo vykonaných dôkazoch. Ide iba o tvrdenie sťažovateľky, resp. o jej názor.

S prihliadnutím na uvedené špecifické okolnosti tejto konkrétnej veci ústavný súd nevidí dôvod z titulu uplatnenej námietky do rozsudku najvyššieho súdu zasiahnuť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009